

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 7, Issue 1, March 2019, p. 411-421

Received	Reviewed	Published	Doi Number
18.02.2019	05.03.2019	25.03.2019	10.18298/ijlet.3254

**Use of Language Learning Strategies
in Speaking Skills Acquisition in Foreign Language¹**

Şeyma ŞAHİN² & Deniz KÜZECİ³

ABSTRACT

Learning strategies, the most fundamental element in the process of learning of learning are one of the most overworked subjects in recent years because of the fact that they provide the fastest access to information resources. In the process of learning a foreign language, the learner needs to use a number of strategies to accelerate this process. These strategies increase student performance in the foreign language learning process and count the learner in the learning process. This study was conducted to measure the impact of language learning strategies in the acquisition of speaking skills acquired more difficult than reading, writing and listening skills. In the study, a descriptive method was used in general survey modal in order to determine the language learning strategies and self-learning awareness of the prospective foreign language teachers in the acquisition of foreign language speaking skills. The universe of the research is composed of 175 English, 123 German and 74 French prospective teachers majoring at the Atatürk University Kazım Karabekir Education Faculty, Foreign Language Education Department. In the study, "Scale of Determining the Learning Strategies for Acquisition of Foreign Language Speaking Skills" developed by the researcher was used as a data collection instrument. The reliability coefficient of the scale was found as 0.87. In this study, it has been determined that the use of learning strategies by prospective teachers differ according to gender variable in metacognitive strategies dimension and sum of sub-dimensions in favor of male prospective foreign language teachers, in favor of female prospective foreign language teachers in cognitive strategies dimension. According to the graduated high school type variable, it has been determined that the result of the prospective teachers' use of learning strategies did not differ significantly. When the foreign language teaching departments are compared in the use of foreign language learning strategies, it seems that there is a significant difference in favor of English teaching department in the metacognitive strategies dimension; in favor of English and German teaching departments in cognitive strategies, social strategies dimensions and sum of sub-dimensions. According to the class variable, it has been seen that there is a significant difference in favor of preparatory and 1st grade in the social strategies dimension. In addition, it has been determined that there is a positive and moderately significant relationship between metacognitive, cognitive and social strategies.

Key Words: Language learning strategies, speaking skills in foreign language.

¹ Bu çalışma Şeyma ŞAHİN'in yüksek lisans tezinden oluşturulmuş olup, 18-22 Nisan 2018 tarihleri arasında Antalya'da yapılan 27. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, seyma.sahin@atauni.edu.tr.

³ Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi/Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, dkuzeci@atauni.edu.tr.

Yabancı Dilde Konuşma Becerisinin Kazanımında Dil Öğrenme Stratejilerinin Kullanımı

ÖZET

Öğrenmeyi öğrenme sürecinde en temel öge olan öğrenme stratejileri, bilgi kaynaklarına en hızlı biçimde ulaşmayı sağlama nedeniyle son yıllarda üzerinde çok çalışılan konulardan biridir. Yabancı dil öğrenme sürecinde öğrenen kişinin bu süreci hızlandırmak için bir takım stratejiler kullanması gerekmektedir. Bu stratejiler yabancı dil öğrenme sürecinde öğrenci performansını artırarak öğreneni sürece dahil etmektedir. Bu çalışma, okuma, yazma, dinleme becerilerine göre daha zor edinilen konuşma becerisinin ediniminde dil öğrenme stratejilerinin etkisini ölçmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, yabancı dilde konuşma becerisinin kazanımında öğretmen adaylarının kullandığı öğrenme stratejilerini ve kendi öğrenme farkındalıklarını belirlemek amacıyla genel tarama türünde betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Atatürk Üniversitesi Yabancı Diller Eğitimi bölümünde öğrenim gören, 175 İngilizce, 123 Almanca, 74 Fransızca öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen «Yabancı Dilde Konuşma Becerisi Ediniminde Öğrenme Stratejilerini Belirleme Ölçeği» veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Geçerlik güvenilirlik çalışmaları yapılan ölçeğin güvenilirlik katsayısı ,87 olarak bulunmuştur. Araştırmada öğretmen adaylarının dil öğrenme stratejileri kullanımının cinsiyet değişkenine göre üstbilişsel stratejiler boyutu ve tüm alt boyutlarda erkek yabancı dil öğretmen adayları lehine, bilişsel stratejiler boyutunda kadın yabancı dil öğretmen adayları lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Anabilim dalları değişkenine göre üstbilişsel stratejiler boyutunda İngilizce öğretmenliği bölümünün lehine; bilişsel, sosyal-duyuşsal stratejiler boyutlarında ve tüm alt boyutların toplamında yine İngilizce ile Almanca öğretmenliği bölümünün lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf değişkenine göre ise öğretmen adaylarının dil öğrenme stratejileri kullanımının hazırlık ve 1. sınıflar lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, üstbilişsel, bilişsel ve sosyal-duyuşsal stratejiler arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dil öğrenme stratejileri, yabancı dilde konuşma becerisi.

1. Giriş

Bilgi çağı olan 21. Yüzyılda küreselleşme süreci gelişen teknolojiyle birlikte ivme kazanmıştır. Artık günümüzde, uzaklık kavramının ortadan kaybolmasıyla birden fazla yabancı dil bilmek kaçınılmaz olmuştur. Bununla birlikte özellikle yabancı dilde iletişim ihtiyacı ve yabancı dilde konuşma becerisinin önemi gün geçtikçe önem arz etmektedir. 1970'lerde dil ve anlam arasındaki ilişkiyi vurgulayan bilişsel ve sosyo-kültürel yaklaşımlar dil öğrenme yöntemlerini etkilemişlerdir (Bektaş Çetinkaya, 2012: 92). Dilbilgisi-Çeviri yönteminde geri plana atılan konuşma becerisi 1980'lerde kendini gösteren iletişim yaklaşımıyla önem kazanmıştır. Zira "küreselleşme ve bilgi ve iletişim teknolojilerinin baş döndüren bir hızla geliştiği günümüzde yabancı dille sözlü iletişim daha da önemli bir gereksinim haline gelmiştir." (Günday, 2015:184). Son yıllarda yapılandırmacı yaklaşım uygulamalarıyla araştırmacılar artık öğrenciyi merkeze alarak onların öğrenmeyi nasıl gerçekleştirdiklerini sorgulayarak, bilgiyi öğrenmek ve hatırlamak adına ne tür yöntemler kullandıklarını belirlemeye çalışmaktadırlar. Bu anlamda çalışmalar yabancı dil öğrenme stratejileri üzerine yoğunlaşmaktadır.

1.1. Yabancı Dilde Konuşma Becerisi

Günümüze kadar yabancı dil öğretiminde çeşitli yöntem ve teknikler ortaya çıkmıştır. Yabancı dil öğretiminde uzun süre geleneksel dilbilgisi çeviri yöntemi kullanılırken, 1930'larda konuşma dilinin öğretilmesine ağırlık verilmesiyle önce düzvarım (direct) yöntemi, ardından 1950'li yıllarda kulak-dil alışkanlığı (audio-lingual) yöntemi, 1960'lı yıllarda işitsel-görsel (audio-visual) yöntem kullanılmış, 20. Yüzyılın son çeyreğinde iletişimci (communicative) yöntem ve 21. Yüzyılın başından itibaren de eylem odaklı (action oriented) yöntem yer verilmeye başlanmıştır (Demirel, 2007: 35, Günday, 2015, 71-132). Bu yöntemlerde kullanılan teknikler, sınıf içi etkinlikler ve kullanılan materyaller değişse de hepsi yabancı dilde konuşma becerisinin kazanılmasına büyük önem vermektedirler (Günday, 2016, 16). Dil bir amaç değil, araçtır. Dolayısıyla dil öğrenmede amaç, öğrenilen dili anlaşılır bir şekilde konuşabilmektir. Öğrenilen dilin dilbilgisi kurallarını ve telaffuzunu iyi bilmek yabancı dilde konuşma becerisi ediniminde öncelikli ihtiyaçtır. Bunun için de sınıf içinde konuşma becerisinin kazanılması için tekrar çalışmaları, anlama ve iletişime dayalı aktiviteler yapılmaktadır. Ancak öğrenende bağımsız öğrenmenin gerçekleşmesini sağlamak için öğrenme stratejileri konusunda öğrenenlere bilgi verilmelidir. Öğrenme stratejilerine yönelik alıştırmaların yapılması ve strateji öğretimiyle öğrenme sorumluluğunun bilincine varan öğrenen, yabancı dil öğreniminde özellikle konuşma becerisinin ediniminde "öğrenmeyi öğrenme" adına önemli bir adım atmış olacaktır. Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda, sınıfında farklı karakterlere sahip öğrenenlerin bulunması dolayısıyla yabancı dil öğretmenine düşen görev, sınıfındaki öğrencilerin strateji kullanımını ölçüp, sonrasında önerilen yaklaşımlardan uygun olanını kullanarak ve öğrencilere daha fazla etkili strateji kullanımını öğretmektir (Altan, 2003).

1.2. Dil Öğrenme Stratejileri

Eskiden öğreten eğitimin merkezine konulup öğretim stratejileri, yöntemleri ve teknikleri üzerinde önemle durulurken, günümüzde öğreneni eğitimin merkezine yerleştirerek öğrenim stratejileri ve stilleri üzerinde odaklanan bir anlayışın benimsendiği görülmektedir. Artık eğitimde genelleme yolunun izlenmesi yeterli bulunmayıp, öğrenenlerin ya da aynı öğrenenin farklı öğrenme strateji ve stillerinden yararlanmasından söz edilmektedir. (Günday, 2017: 439). Öğrenen merkezli yaklaşımlar ve bilişsel kuramların ışığında yabancı dil öğretiminde de öğrenen merkeze alınarak uygulamaya dayalı eğitim gerçekleşmektedir. Bununla birlikte öğrenenlerin bireysel özellikleri de önem kazanmıştır. Öğrenenlerin öğrenme sürecinde hangi teknik ve stratejileri kullandıkları, öğrenen özerkliği birçok araştırmanın konusu olmuştur (Oxford ve Crookall, 1989; Griffiths, 2007; Sardegna, 2011; Ünal, Onursal Ayırır ve Arioğul, 2011; Özçelik, 2012; Özçelik, 2015, Günday, 2015, Memiş, 2018). Öğrenme stratejileri bilginin öğrenilmesi, depolanması ve tekrar kullanılmasına yardımcı olan ve öğrenen tarafından kullanılan yöntemlerdir. Öğrenme stratejisi, öğrenenin öğrenme sürecindeki performansını kolaylaştırmak için edindiği bir ya da daha fazla yöntemin birleşimidir (Riding ve Rayner, 2005: 80). Stratejiler, öğrenme teknikleri, davranışları, eylemleri veya öğrenmeyi öğrenme, problem çözme ya da öğrenme becerileri olarak ifade edilir (Oxford ve Crookall, 1989). Oxford'a göre öğrenme stratejileri, öğrencilerin ikinci dili kavramak ve geliştirmek için genellikle bilinçli olarak kullandıkları belirli davranış ve tekniklerdir (Oxford'dan aktaran Bekleyen, 2005). O'Malley ve Chamot (1990) dil öğrenme stratejilerini "bireylerin yeni bilgileri anlama, öğrenme, ya da saklamasına yardım eden özel düşünce ve davranışlar; iletişim becerilerini geliştirmede gerekli olan aktif, öz yönlendirmeli ve katılımı sağlayan araçlar olarak tanımlamışlardır (O'Malley ve Chamot'dan aktaran Cesur, 2008: 14). Öğrenme stratejileri, kısaca öğrencilerin bir

hedefe ulaşmak için yaptıkları ve uyguladıkları planlar olarak değerlendirilebilir. Bu stratejiler, tümce analizi yapmak, ya da sözcüklerin anlamlarını ezberlemek gibi sadece bilişsel işlevlerden oluşmazlar; öğrenmeyi planlamak, stresi azaltmak ya da başkalarıyla işbirliği içinde olmak gibi farklı alanlara da yöneliktirler (Onursal Ayırır, Arnoğul ve Ünal, 2012). Bu alanda yapılan çalışmalar farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. Oxford (1990), Rubin (1994), O' Malley, Chamot (1990) 'nun çalışmaları bu araştırmalar arasında en dikkat çeken çalışmalardır. Oxford (1990), dil öğrenme stratejilerini dolaylı ve dolaysız stratejiler olarak iki grupta toplamıştır. Rubin (1987) dil öğrenmeye dolaylı ve dolaysız olarak katkıda bulunan stratejileri genel olarak öğrenme stratejileri, haberleşme stratejileri ve sosyal-duyuşsal stratejiler olmak üzere üç grupta toplamıştır (Rubin'den aktaran Bekleyen, 2005: 29-30). O' Malley ve Chamot (1990) ise üstbilişsel, bilişsel ve sosyal-duyuşsal stratejiler olarak üç ana başlık altında incelemiştir. Çalışmamız O'Malley ve Chamot'nun dil öğrenme stratejileri sınıflamasına göre temellendirilmiştir.

1.2.1. Üstbilişsel Stratejiler

Üst bilişsel stratejiler öğrenmenin planlı hale getirilmesini, öğrenme sürecinde öğrenme amacıyla yapılan hazırlığı, öğrenme faaliyetlerinin kontrol ya da denetimi ile birlikte öz-değerlendirmeyi de kapsar (Navaro Saydı, 2007; Cesur, 2008). Cyr (1998)'e göre üstbilişsel stratejiler temel olarak bireyin öğrenme süreci üzerinde düşünmesine, öğrenme sürecini destekleyen koşulları kavramasına, öğrenme amacıyla öğrenenin aktivitelerini organize etme ya da düzenlemesine, öz-değerlendirme yapmasına ve kendi hatalarını düzeltmesine dayanır. O'Malley ve Chamot'ya göre, üstbilişsel stratejiler, dil ya da öğrenme süreci üzerinde düşünmeyi gerektirir. Böyle bir strateji dilin kendisinden ziyade öğrenilen dili anlama üzerinde daha fazla durur. Dilsel bir görevi önceden planlama, uygularken düzenleme ve tamamlandıktan sonra değerlendirme, bunların hepsi üstbilişsel stratejiler olarak düşünülebilir (Grenfell ve Harris, 2002: 45). Üstbilişsel stratejiler olarak aşağıdaki strateji çeşitlerini sayabiliriz:

- a. Önceden tahminde bulunma
- b. Genel ve seçici dikkat
- c. Özyönetim
- d. Özdenetim
- e. Bir problemin belirlenmesi
- f. Öz değerlendirme

1.2.2. Bilişsel Stratejiler

Üst bilişsel stratejilere göre daha somut olan ve öğrenenin hafıza teknikleri, belli bir düzene göre sıralama ya da bilişsel yöntemlerin yardımıyla öğrendiklerini düzenlemesine yardımcı olan stratejilerdir. Bilişsel stratejiler anlamayı ve dolayısıyla öğrenmeyi geliştirmek için kullanılan materyaller ya da ödevlerde dille zihin arasında bağlantı kurma olarak anlaşılabilir. Bilişsel stratejiler dil edinim sürecinde etkilidir ve özellikle dil üretiminde rol oynayabilir (Grenpel ve Harris, 2002: 44-45). Bilişsel stratejiler aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

- a. Tekrarlama
- b. Kaynakların kullanılması
- c. Sınıflandırma ya da Gruplama
- d. Not tutma
- e. Tümdengelim ve Tümevarım
- f. Tamamlama

- g. Derinlemesine İnceleme
- h. Özetleme
- i. Çeviri
- j. Bilgilerin aktarımı
- k. Çıkarım

1.2.3. Sosyal- Duyuşsal Stratejiler

O'Malley ve Chamot'un öğrenme stratejilerini sınıflandırmasında yer alan bu gruplandırma, sosyal durumlarda yer alan stratejileri, örneğin işbirliği yapmayı veya anlamayı kolaylaştırıcı açıklama talep etmeyi veya yabancı dil öğrenmede kaçınılmaz olarak ortaya çıkan duygu ve heyecan üzerindeki kontrolü belirtmek için kullanılır (Grenfell ve Harris, 2002: 45). Öğrenmeye yönelik duygular, diğer kişilerle iletişime geçme becerileri bu grupta ele alınmaktadır. Özetle bu stratejiler, öğrenen kişinin sosyal ve duygusal davranışları olarak ele alınabilir.

- a. Açıklığa kavuşturma
- b. İşbirliği
- c. Duyguların kontrolü
- d. Özpekiştirim

2. Yöntem

Araştırmada, yabancı dilde konuşma becerisinin kazanımında öğretmen adaylarının kullandığı öğrenme stratejilerini ve kendi öğrenme farkındalıklarını belirlemek amacıyla genel tarama türünde betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler üzerinde problem ve alt problemler doğrultusunda frekans, yüzde, bağımsız gruplar için t testi, Pearson korelasyon analizi, tek yönlü varyans analizi yapılmış, varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu durumlarda farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc LSD analizi ve Manova analizi yapılmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, Atatürk Üniversitesi Yabancı Diller Eğitimi bölümünde öğrenim gören, 175 İngilizce, 123 Almanca, 74 Fransızca öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılması amaçlanmış ve örneklem alma yoluna gidilmemiştir. 296 kadın 76 erkek öğretmen adayı olmak üzere toplamda 372 kişiye ulaşılmıştır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen «Yabancı Dilde Konuşma Becerisi Ediniminde Öğrenme Stratejilerini Belirleme Ölçeği» veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Geçerlik güvenirlik çalışmaları yapılan ölçeğin güvenirlik katsayısı ,87 olarak bulunmuştur. Uzman görüşü alınarak hazırlanan ölçek 23 önermeden oluşmaktadır. Öğrencilerden ölçekteki 5li Likert tipi 23 maddenin kendileri için ne düzeyde olduğunu belirlemek için 1-5 arasında derecelendirmeleri istenmiştir. Bu derecelendirme için; "hiçbir zaman", "nadiren", "bazen", "genellikle", "her zaman" ifadeleri kullanılmıştır. Bu şekilde strateji kullanım sıklıklarının ölçülmesi sağlanmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Tablo 1. Cinsiyete Göre Yabancı Dil Öğretmeni Adaylarının Yabancı Dilde Konuşma Becerisi Kazanımında Öğrenme Stratejileri Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bağımsız Gruplar için t Testi Sonuçları

Cinsiyet						
Alt Boyutlar		n	$\bar{X}$	Ss	t	p
Üstbilişsel stratejiler	Kadın	296	36,4628	6,97589	-1,276	,012*
	Erkek	76	37,6711	8,72298		
Bilişsel stratejiler	Kadın	296	21,8176	3,64629	,855	,012*
	Erkek	76	21,3947	4,54336		
Sosyal-duyuşsal stratejiler	Kadın	296	22,3209	3,54081	-,672	,114
	Erkek	76	22,6447	4,47721		
Tüm Alt Boyutların Toplamı	Kadın	296	80,6014	11,64517	-,694	,010*
	Erkek	76	81,7105	15,09332		

* $p \leq ,05$

Yukarıdaki tabloda cinsiyet değişkenine göre yabancı dil öğretmen adaylarının yabancı dilde konuşma becerisinin kazanımında öğrenme stratejileri ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde öğretmen adaylarının kullandıkları üstbilişsel stratejilerin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulunmuştur ($t_{370}=-1,276$, $p=,012$). Kadınların kullandıkları üstbilişsel stratejilere ilişkin aritmetik ortalamalarının ($\bar{X}=36,4628$) erkeklerin aritmetik ortalamalarının ($\bar{X}=37,6711$) olduğu görülmektedir. Buna göre erkeklerin, üstbilişsel stratejileri kadınlara göre daha fazla kullandıkları söylenebilir.

Tablo 1'e göre öğretmen adaylarının kullandıkları bilişsel stratejilerin de cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulunmuştur ($t_{370}=,855$, $p=,012$). Kadınların kullandıkları bilişsel stratejilere ilişkin aritmetik ortalamalarının ($\bar{X}=21,8176$), erkeklerin aritmetik ortalamalarının ise ($\bar{X}=21,3947$) olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre kadınların bilişsel stratejileri erkeklere oranla daha fazla kullandıkları söylenebilir.

Öğretmen adaylarının yabancı dil öğrenirken kullandıkları öğrenme stratejilerinin alt boyutların toplam sonucu değerlendirildiğinde ise yine cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmektedir ($t_{370}=-,694$, $p=,010$). Kadınların kullandıkları öğrenme stratejileri alt boyutların toplamına ilişkin aritmetik ortalamalarının ($\bar{X}=80,6014$), erkeklerin aritmetik ortalamalarının ($\bar{X}=81,7105$) olduğu görülmektedir. Buna göre erkek öğretmen adayların yabancı dil öğrenirken öğrenme stratejilerini kadınlara göre daha fazla kullandıkları söylenebilir.

Tablo 2. Mezun olunan lise türüne göre yabancı dil öğretmeni adaylarının yabancı dilde konuşma becerisi kazanımında öğrenme stratejileri ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Mezun olunan lise türü		n	$\bar{X}$	Ss	F	p
Üstbilişsel stratejiler	Genel Lise	57	36,2632	6,20347	,686	,634
	Yabancı Dil Ağırlıklı Lise	174	37,3506	7,66103		
	Meslek Lisesi	6	34,0000	6,29285		
	Anadolu Lisesi	96	35,9896	7,56515		
	Anadolu Öğretmen Lisesi	27	37,0370	7,84210		
	Diğer	12	35,9167	6,18588		
	Toplam	372	36,7097	7,36983		
Bilişsel stratejiler	Genel Lise	57	21,9298	3,16149	,493	,782
	Yabancı Dil Ağırlıklı Lise	174	21,9368	4,03905		
	Meslek Lisesi	6	21,0000	4,69042		
	Anadolu Lisesi	96	21,2917	3,88768		
	Anadolu Öğretmen Lisesi	27	21,9630	3,57858		
	Diğer	12	21,1667	4,08619		
	Toplam	372	21,7312	3,84368		
Sosyal-duyuşsal stratejiler	Genel Lise	57	22,9649	3,11657	,951	,448
	Yabancı Dil Ağırlıklı Lise	174	22,6034	3,75680		
	Meslek Lisesi	6	21,3333	4,08248		
	Anadolu Lisesi	96	21,8333	3,80212		
	Anadolu Öğretmen Lisesi	27	22,0370	4,60336		
	Diğer	12	22,2500	3,67114		
	Toplam	372	22,3871	3,74679		
Tüm Alt Boyutların Toplamı	Genel Lise	57	81,1579	9,87564	,821	,536
	Yabancı Dil Ağırlıklı Lise	174	81,8908	13,09170		
	Meslek Lisesi	6	76,3333	10,74554		
	Anadolu Lisesi	96	79,1146	12,98166		
	Anadolu Öğretmen Lisesi	27	81,0370	12,88554		
	Diğer	12	79,3333	6,84017		
	Toplam	372	80,8280	12,41304		

Tablo 2 incelendiğinde mezun olunan lise türü değişkenine göre yabancı dil öğretmen adaylarının yabancı dilde konuşma becerisinin kazanımında mezun oldukları lise ile öğrenme stratejileri kullanımı arasındaki farkın anlamlılığının tek yönlü varyans analizi ile test edilmesi sonucunda mezun olunan lise türü ile üstbilişsel stratejiler ($F= ,686$, $P= ,634$), bilişsel stratejiler ($F= ,493$, $P= ,782$), sosyal duyuşsal stratejiler ($F= ,951$, $P= ,448$) ve alt boyutların genel toplamı arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F= ,821$, $P= ,536$). Bu verilerden hareketle yabancı dil öğretmen adaylarının öğrenme stratejilerini kullanımlarının mezun olunan lise türüne göre anlamlı olarak farklılaşmadığı söylenebilir.

Tablo 3. Öğrenim görülen bölüm türüne göre yabancı dil öğretmeni adaylarının konuşma becerisi edinimde öğrenme stratejileri ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Öğrenim görülen bölüm türü								
Alt Boyutlar		n	$\bar{X}$	Ss	F	p	Anlamlılık	
Üstbilişsel Stratejiler	İngilizce	17	37,7714	7,45980	3,514	,031*	İ-A	İ-F
	Almanca	12	35,8780	6,24970				
	Fransızca	74	35,5811	8,54161				
	Toplam	37	36,7097	7,36983				
Bilişsel Stratejiler	İngilizce	17	21,8057	3,47850	6,191	,002*	İ-F	A-F
	Almanca	12	22,3984	3,68368				
	Fransızca	74	20,4459	4,59643				
	Toplam	37	21,7312	3,84368				
Sosyal-duyuşsal Stratejiler	İngilizce	17	22,2514	3,59513	3,374	,035*	İ-F	A-F
	Almanca	12	23,0244	3,54240				
	Fransızca	74	21,6486	4,27619				
	Toplam	37	22,3871	3,74679				
Tüm Alt Boyutların Toplamı	İngilizce	17	81,8286	11,89341	3,078	,047*	İ-F	A-F
	Almanca	12	81,3008	10,87857				
	Fransızca	74	77,6757	15,33919				
	Toplam	37	80,8280	12,41304				

Tablo 3 incelendiğinde öğrenim görülen bölüm türü değişkeni ile “üstbilişsel stratejiler” ($F= 3,514$, $p= ,031$), “bilişsel stratejiler” ($F= 6,191$, $P= ,002$), “sosyal-duyuşsal stratejiler” ($F= 3,374$, $P= ,047$) boyutları ve “tüm alt boyutların genel toplamı” arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Post Hoc LSD testi sonucunda; yabancı dil öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri bölüm türüne göre üstbilişsel stratejiler boyutunda “İngilizce” ile “Almanca” ve “Fransızca” arasında İngilizce bölümünün lehine; bilişsel stratejiler boyutunda “İngilizce” ile “Fransızca” arasında İngilizce bölümünün ve “Almanca” ile “Fransızca” arasında Almanca bölümünün lehine; sosyal-duyuşsal stratejiler boyutunda “İngilizce” ile “Fransızca” arasında İngilizce bölümünün ve “Almanca” ile “Fransızca” arasında Almanca bölümünün lehine; tüm alt boyutların toplamında ise “İngilizce” ile “Fransızca” arasında İngilizce bölümünün ve “Almanca” ile “Fransızca” arasında Almanca bölümünün lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Öğrenim görülen sınıf düzeyine göre yabancı dil öğretmeni adaylarının kullandıkları öğrenme stratejilerine ilişkin konuşma becerisi kazanımında öğrenme stratejileri ölçeğinden aldıkları puanlara göre tek yönlü varyans analizi sonuçları

Öğrenim görülen sınıf düzeyi								
Alt Boyutlar		n	$\bar{X}$	Ss	F	p	Anlamlılık	
Üstbilişsel stratejiler	hazırlık	48	36,7083	5,49258	,368	,831		
	1. sınıf	49	36,3673	7,27923				
	2. sınıf	74	36,2703	7,30977				
	3. sınıf	106	36,4906	7,81603				
	4. sınıf	95	37,4737	7,85079				
	Toplam	372	36,7097	7,36983				
Bilişsel stratejiler	hazırlık	48	22,5833	3,13412	1,857	,117		
	1. sınıf	49	22,5102	2,98693				
	2. sınıf	74	21,3784	4,16674				
	3. sınıf	106	21,7736	4,08081				
	4. sınıf	95	21,1263	3,94980				
	Toplam	372	21,7312	3,84368				
Sosyal-duyuşsal stratejiler	hazırlık	48	23,3750	3,21317	2,933	,021*	H-2	H-4
	1. sınıf	49	23,2653	3,27093				
	2. sınıf	74	21,8108	4,41565				
	3. sınıf	106	22,5755	3,36635			1- 2.	1- 4
	4. sınıf	95	21,6737	3,90701				
	Toplam	372	22,3871	3,74679				
Tüm Alt Boyutların Toplamı	1. sınıf	48	82,6667	9,64549	,671	,613		
	2. sınıf	49	82,1429	11,06044				
	3. sınıf	74	79,4595	13,17344				
	4. sınıf	106	80,8396	12,76837				
	5. sınıf	95	80,2737	13,33643				
	Toplam	372	80,8280	12,41304				

Yukarıdaki tabloda öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenine göre yabancı dil öğretmeni adaylarının konuşma becerisi kazanımında öğrenme stratejileri ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir. Tablo incelendiğinde öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenine göre “sosyal-duyuşsal stratejiler” ($F= 2,933$, $p= ,021$) boyutunda $p \leq ,05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Post Hoc LSD testi sonucunda; yabancı dil öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre “sosyal-duyuşsal stratejiler” boyutunda “hazırlık” ile “2. sınıf” ve “4. sınıf” arasında hazırlık sınıfının lehine; “1. sınıf” ile “2. sınıf” ve “4. sınıf” arasında 1. sınıf lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

4. Sonuç

Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin cinsiyetlerine göre dil öğrenme stratejilerinin kullanımında anlamlı bir farklılığın saptandığı; buna göre, üstbilişsel strateji ve genel öğrenme strateji kullanımının erkeklerin lehine; bilişsel strateji kullanımının ise kadınların lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan dil öğrenme stratejilerinin kullanımının anabilim dallarına göre de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Buna göre, Üstbilişsel stratejilerin kullanımında İngilizce bölümünün lehine; Bilişsel stratejilerin kullanımında İngilizce ve Almanca bölümlerinin lehine; sosyal stratejilerin kullanımında ise yine İngilizce ve Almanca bölümlerinin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Öğrenme ve motivasyon arasında güçlü bir bağ vardır. Cyr'e (1998: 96) göre, "öğrenme stratejilerinin kullanımı güdülenmenin göstergelerinden biridir". Yabancı dil öğrenme stratejilerini kullanmak tam öğrenmenin gerçekleşmesi için çaba göstermek, yabancı dil öğrenmede istekli olmak demektir. Araştırmada bölümler arasında çıkan farkın öğrencilerin içsel güdülenme farklılığından kaynaklandığı düşünülebilir. Şöyle ki öğrencilerin mezun olduktan sonra hemen iş bulabilme konusundaki endişeleri onların bölümlerine olan tutumunu da etkilemektedir. Strateji kullanımının İngilizce ve Almanca bölümlerinin lehine olması Fransızca bölümü öğrencilerinin mezuniyet sonrası iş bulma kaygıları sonucu strateji kullanımlarını etkilemektedir. Sınıf değişkenine göre öğretmen adaylarının öğrenme stratejileri kullanımı hazırlık ve 1. sınıflar lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, üstbilişsel, bilişsel ve sosyal-duyuşsal stratejiler arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarına dayanarak, yabancı dil öğretimi programlarının bu bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil öğrenme stratejileri farkındalıklarını ve bu stratejilerin yabancı dilde konuşma becerisinin edinilmesine yönelik kullanımlarını geliştirecek şekilde hazırlanması ve bu stratejilerin kullanıldığı etkinliklerin yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- Altan, M. Z. (2003). Language Learning Strategies and Foreign Language Achievement. *Eğitim ve Bilim*, 28 (129), 25-31
- Bekleyen, N. (2005). İngilizce öğretmen adaylarının dil öğrenme stratejileri kullanımı. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (2), 113-122.
- Bektaş Çetinkaya. (2012). Teaching Skills: From Theory to Practice. In Feryal Çubukçu (Ed.), *Teaching Speaking* (ss 91-111). Ankara: Nobel
- Cesur, M. O. (2008). *Üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin yabancı dil öğrenme stratejileri, öğrenme stili tercihi ve yabancı dil akademik başarısı arasındaki açıklayıcı ve yordayıcı ilişkiler örüntüsü*. Yayınlanmamış doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cyr, P. (1998). *Les strategies d'apprentissage*. Paris: Clé Internationale
- Demirel, Ö. (2008). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi 4. baskı
- Grenfell, M., & Harris, V. (2002). *Modern languages and learning strategies : in theory and practice*. Retrieved from <http://ebookcentral.proquest.com> Created from ataturk-ebooks on 2019-02-08

- Griffiths, C. (2007). Language learning strategies: students' and teachers' perceptions. *ELT Journal* 61 (2), 91-99. doi:10.1093/elt/ccm001
- Günday, R. (2015), *Yabancı dil öğretiminde yaklaşımlar, yöntemler, teknikler ve multimedya araç ve materyalleri*. Ankara: Favori.
- Günday, R. (2016), La compétence de la production orale dans la méthode perspective actionnelle". *Istanbul Journal of Innovation in Education*, Volume 2, Issu 3-2, 15-30
- Günday, R. & Atmaca, H. (2017), Öğrenme stratejileri ve eylem odaklı yaklaşım, *Book of Proceedings of the 1 st International Black Sea Conference on Language and Language Education*, September 22-23, 2017, ss. 438-448. Ondokuz Mayıs University, Samsun,
- Kalaycı, Ş. (Ed.) (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil yayın dağıtım.
- Memiş, M. R. (2018). The Relationship between Vocabulary Learning Strategies and Vocabulary of Learners of Turkish as Foreign or Second Language. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 13(4), 164-185. doi: 10.29329/epasr.2018.178.10.
- Navaro, Saydı, T. (2007). *Yabancı dil öğrenmede başarı şifreleri: Öğrenme stratejileri*. İstanbul: Birleşim Yayınevi.
- O. Malley, J. M., Chamot, A. U.(1990). *Learning strategies in second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Onursal Ayırır, İ., Arıoğul, S., Ünal, D. Ç. (2012). Cinsiyetin ve öğrenim alanlarının hazırlık öğrencilerinin yabancı dil stratejisi kullanımına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 60-71.
- Oxford, R., Crookall, D. (1989). Research on language learning strategies: methods, findings and instructional issues. *The Modern Language Journal*, 73 (4), 404-419 .
- Oxford, R. (1990). *Language learning strategies what every teacher should know*. Boston: Heinle
- Özçelik, N. (2012). Etude sur les stratégies d'apprentissage utilisées par des apprenants universitaires en acquisition du fl3. *e-Journal of New World Science Academy*, 7 (4), 1095-1105.
- Özçelik, N. (2015). Üniversitede Fransızcanın ikinci yabancı dil olarak öğretimi/öğreniminde öğrenen özerkliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisi*, 30 (3), 102-115.
- Rubin J., Thompson, I. (1994). *How to be a succesful language learner*. Boston: Heinle & Heinle Publishers Inc.
- Riding, R., Rayner, S. (2005) *Cognitives styles and learning strategies*. London: David Fulton Publishers
- Sardegna, V. G. (2011). Pronunciation learning strategies that improve esl learners' linking. In. J. Levis & K. LeVelle (Eds.). *Proceedings of the 2nd Pronunciation in Second Language Learning and Teaching Conference*, Sept. 2010. (pp. 105-121), Ames, IA: Iowa State University.
- Ünal, D. Ç., Onursal Ayırır, İ., Arıoğul, S. (2011). İngilizce, Almanca ve Fransızca öğrenen üniversite öğrencilerinde yabancı dil öğrenme stratejilerinin kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 473-484.